

MENKUL KIYMETLER

Slaytların hazırlanmasında faydalanılan kaynaklar şu şekildedir.

<https://albyatirim.com.tr/>

<https://www.garantibbva.com.tr/>

K1- Bayazıtlı E., Çelik, O., Gürdal, K. (2016). Genel Muhasebe, 2. Baskı,
Ankara: Siyasal Kitabevi

MENKUL KIYMETLER

- “Menkul”, bir yerden bir yere taşınabilir mal anlamına gelir. Dolayısıyla menkul kıymetler, yatırım aracı olarak değerlendirilen, taşınabilir belli başlı kıymetli evraklardır.
- Menkul kıymetler işletmeler tarafından kısa vadeli finansal yatırım aracı olarak kullanılmaktadır.
 - Menkul kıymetler **nakit yönetim aracı** olarak finansal yatırımların önemli bir bileşenidir.

MENKUL KIYMETLER

Nakit yönetimi neden önemlidir? İşletmeler, günlük iş operasyonlarını sürdürebilmek, personel maaşlarını ödemek, tedarikçilere ve müşterilere zamanında ödeme yapmak gibi bir dizi finansal yükümlülüğü yerine getirmek durumundadır. Nakit akışı düzensizse veya yeterli likidite sağlanamazsa, işletmeler bu yükümlülükleri yerine getirmekte güçlük yaşayabilir.

Nakit yönetimi, işletmenin ihtiyaç duyduğu zaman elindeki varlıkları nakde dönüştürmesi, ihtiyacından fazla nakdi ise getiri elde edebileceği bir varlığa yatırması faaliyetini içerir.

MENKUL KIYMETLER

```
graph LR; A[MENKUL KIYMETLER] --> B[HİSSE SENETLERİ]; A --> C[BORÇLANMA ARAÇLARI];
```

HİSSE SENETLERİ

- Yatırımcısına ortaklık hakkı verir.
- Hisselerini aldıkları şirkete ortak olan yatırımcılar yönetimde söz sahibi olur ve kârdan pay alırlar
- Hisse senedine yatırım yapan yatırımcılar sermaye kazancı (satış kârı veya zararı) ve temettü kazancı (kâr payı) olmak üzere iki temel getiri sağlar

BORÇLANMA ARAÇLARI

- Yatırımcısına ortaklık hakkı vermez
- Belirli bir vade içerir
- Borçlanma araçlarına yatırım yapan yatırımcı faiz geliri sağlar.
- Devletin ve özel şirketlerin ihraç ettiği borçlanma araçları ayrı hesaplarda raporlanır.

HİSSE SENETLERİ

- Yatırımcısına ortaklık hakkı veren menkul kıymet türüdür.
- Yatırımcısına kârdan pay alma hakkı ve yönetime katılma hakkı sağlar.
- Hisse senetleri yatırımcısına yönetime katılma hakkı sağlasa da, yatırımcının amacı hissesini satın aldığı şirketi yönetmek yerine alım-satım arasındaki farktan kazanç elde etmek olabilir. Bu durumda satın alınan hisseler dönen varlıklarda 110 Hisse Senetleri hesabında kaydedilir. İşletmenin amacı, hissesini satın aldığı şirketin yönetimine katılmak olursa, aynı hisse senedi dönen varlıklarda değil, 24 hesap kodu ile temsil edilen Mali Duran Varlıklarda raporlanır.

	110 HİSSE SENETLERİ	Borç	Alacak
		+	
			-

İşlem: İşletme A Şirketi'nin hisselerinin 20.000 adedini, adedi 5 TL'den banka yoluyla satın almıştır. Satın alma sırasında katlanılan 2.000 TL işlem gideri de bankadan ödenmiştir.

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	110 Hisse Senetleri	100.000	
	102 Bankalar		100.000

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	653 Komisyon Giderleri	2.000	
	102 Bankalar		2.000

Elden çıkarmak amacıyla satın alınan hisse senetlerinin alımı sırasında katlanılan işlem gideri, dönem gideri olarak, 653 Komisyon Giderleri hesabına kaydedilir.

İşlem: İşletme alım satım amaçlı olarak edindiği ve adedi 5 TL'den satın aldığı 30.000 adet hisse senedinin 10.000 adedini, adedi 8 TL'den banka yoluyla satmıştır. 1.000 TL işlem gideri de bankadan ödenmiştir.

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	102 Bankalar	80.000	
	110 Hisse Senetleri		50.000
	645 Menkul Kıymet Satış Kârları		30.000

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	653 Komisyon Giderleri	1.000	
	102 Bankalar		1.000

İşletme hisse senetlerinin üçte birini satmıştır. Satılan hisseler, alış maliyeti ile alacak tarafına kaydedilir ($5 \times 10.000 = 50.000$). Bankaya 80.000 TL'lik para girişi olur ($8 \times 10.000 = 80.000$). Aradaki 30.000 TL'lik olumlu fark ise *645 Menkul Kıymet Satış Kârları* hesabına kaydedilir.

İşlem: İşletme alım satım amaçlı olarak edindiği ve adedi 5 TL'den satın aldığı 30.000 adet hisse senedinin 10.000 adedini, adedi 4 TL'den banka yoluyla satmıştır. 1.000 TL işlem gideri de bankadan ödenmiştir.

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	102 Bankalar	40.000	
	655 Menkul Kıymet Satış Zararı	10.000	
	110 Hisse Senetleri		50.000

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	653 Komisyon Giderleri	1.000	
	102 Bankalar		1.000

İşletme hisse senetlerinin üçte birini satmıştır. Satılan hisseler, alış maliyeti ile alacak tarafına kaydedilir ($5 \times 10.000 = 50.000$). Bankaya 40.000 TL'lik para girişi olur ($4 \times 10.000 = 40.000$). Aradaki 10.000 TL'lik olumsuz fark ise *655 Menkul Kıymet Satış Zararları* hesabına kaydedilir.

İşlem: A İşletmesi'nin kısa bir süre içinde elden çıkarmak amacıyla hisselerini satın alarak ortak olduğu X Anonim Şirketi, genel kurulda ortaklarına kâr payı dağıtma kararı almıştır. A İşletmesi'nin sahip olduğu %20'lik hisseye düşen kâr payı tutarı 90.000 TL'dir. Bu tutar ileriki bir tarihte A İşletmesi'nin hesabına aktarılacaktır.

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	136 Diğer Çeşitli Alacaklar	90.000	
	649 Diğer Olağan Gelir ve Kârlar -Temettü Geliri		90.000

A İşletmesi'nin hissesine düşen kâr payı 90.000 TL'dir. Elden çıkarmak amacıyla satın alınan hisse senetlerine düşen temettü geliri, *649 Diğer Olağan Gelir ve Kârlar* hesabına kaydedilir. 90.000 TL henüz tahsil edilmediği için bir alacak hakkı olarak kaydedilir. Alacak tahsil edildiğinde ise aşağıdaki kayıt yapılır.

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	102 Bankalar	90.000	
	136 Diğer Çeşitli Alacaklar		90.000

İşlem b. X Anonim Şirketi 90.000 TL'lik kâr payını (temettü gelirini) nakit olarak ödemek yerine hisse karşılığı ödemiş ve A İşletmesi'ne 90.000 TL değerinde bedelsiz hisse senedi vermiştir.

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	110 Hisse Senetleri	90.000	
	136 Diğer Çeşitli Alacaklar		90.000

X Anonim Şirketi'nin bedelsiz hisse senedi vermesi, dağıtımına karar verdiği kârları sermayesine eklediği anlamına gelir. A İşletmesi'nin elinde X Anonim Şirketi'ne ait artık daha fazla hisse senedi bulunmaktadır.

İşlem. A İşletmesi'nin elinde, elden çıkarmak amacıyla edindiği, adedini 7 TL'den satın aldığı 20.000 adet hisse senedi bulunmaktadır. Bilanço gününde (31 Aralık) hisse senetlerinin borsada oluşan değerinin 10 TL'ye çıktığı görülmüştür.

		Hesap Açıklaması		Borç		Alacak

31 Aralık tarihinde bu değer değişimiyle ilgili herhangi bir kayıt yapılmaz

İşlem. A İşletmesi, elden çıkarmak amacıyla toplam 200.000 TL değerinde hisse senedi satın almıştır. Ancak A İşletmesi, beklediği kârı elde etmek için hisseleri yaklaşık 18 ay elinde tutmayı planlamaktadır. İşlem gideri olan 2.000 TL, bankadan ödenmiştir.

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	240 Bağlı Menkul Kıymetler	200.000	
	102 Bankalar		200.000

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	653 Komisyon Giderleri	2.000	
	102 Bankalar		2.000

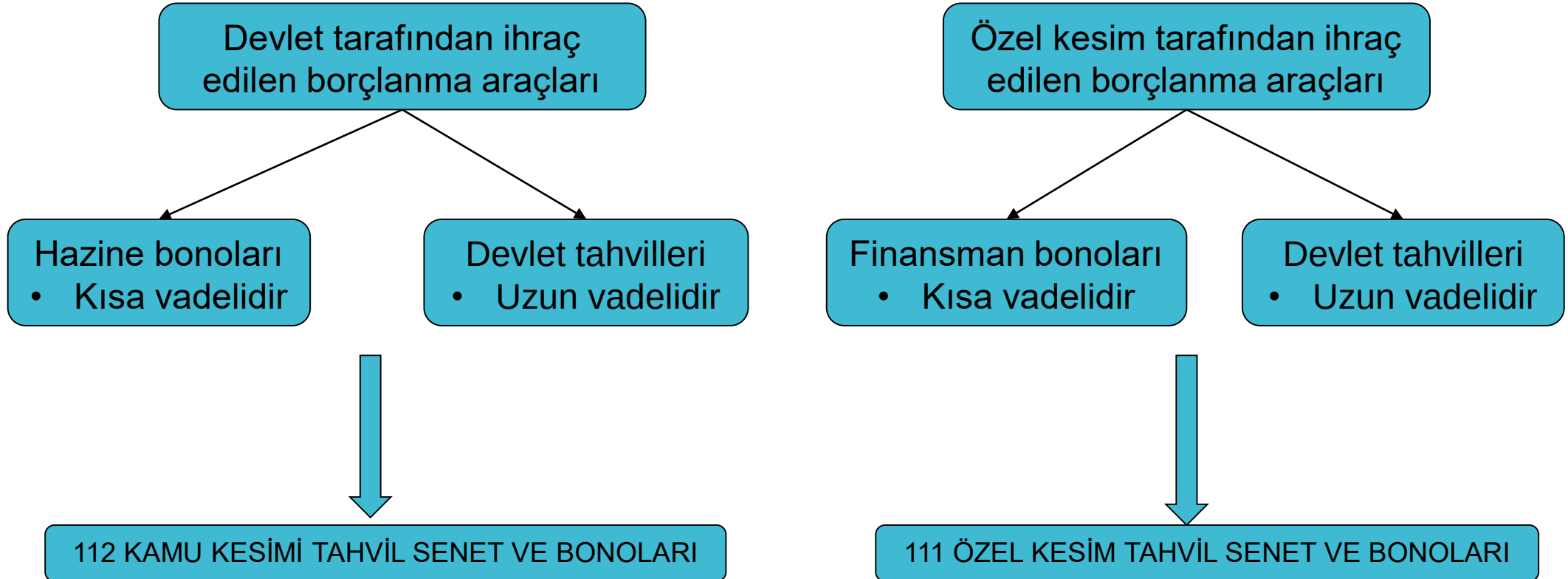
A İşletmesi hisse senetlerini bir süre sonra elden çıkarmak amacıyla satın almıştır. Ancak hisseleri elden çıkarmak için beklenecek süre 1 yılın üzerindedir. Bu nedenle 200.000 TL, 110 Hisse Senetleri hesabı yerine 240 Bağlı Menkul Kıymetler hesabına kaydedilir.

BORÇLANMA ARAÇLARI

- Yatırımcısına ortaklık hakkı vermez
- Belirli bir vade içerir
- Borçlanma araçlarına yatırım yapan yatırımcı faiz geliri sağlar.
- Devletin ihraç ettiği borçlanma araçları 112 KAMU KESİMİ TAHVİL SENET VE BONOLARI hesabında, özel şirketlerin ihraç ettiği borçlanma araçları 111 ÖZEL KESİM TAHVİL SENET VE BONOLARI hesabında raporlanır

		BORÇLANMA ARAÇLARI		Borç		Alacak
				+		
						-

BORÇLANMA ARAÇLARI

BORÇLANMA ARAÇLARI- BONO

Bono; iki tarafı olan bir borç senedidir.

Taraflardan biri satış, diğeri alış tarafında bulunur. Şirketler ve devletler, finansman ihtiyacını karşılamak için bono arzına çıkarlar ve “satıcı” tarafında yer alırlar.

Her türlü yatırımcı ise, talepte bulunarak “alıcı” tarafında yer alır. Bir bakıma alıcılar, borç senetleri karşılığında satıcılara finansman sağlamış olurlar.

Bonolar 2-12 ay arasında vadelerde sunulur. Vade başında bonoyu satan, belli bir sabit veya değişken getiriye, bonoyu alan yatırımcılara sunar. Vade sonunda da elinde bu bonoyu bulunduranlar, vadedilen getiriye elde ederler.

Şirket veya devletler açısından çıkarılan bonolar, belirli bir vadenin sonunda anaparaya eklenen faizle geri ödendiği için, kredi kullanılması gibi bir süreçtir. Yatırımcılar için de vadeli banka mevduatına para yatırma gibidir. Sabit bir kazanç vardır, nominal anlamda (şirket ve devlet zarar görmediği sürece) kaybettirme riski yoktur.

İkinci el piyasada bonolar serbestçe alınıp satılabilmektedir. Böyle durumlarda o anki piyasada oluşan getiri oranına göre kazanç hesabı yapılmaktadır.

BORÇLANMA ARAÇLARI- BONO

Bonolar; onu çıkaran tüzel kişiliklere göre farklılık göstermektedir.

Hazine Bonosu

Hazine bonusu T.C. Hazinesi'nin çıkarmış olduğu bir yıldan kısa vadeli devlet iç borçlanma senedidir.

Banka Bonoları

Bankalar tarafından düzenlenen ve sunulan bonolardır.

Finansman Bonosu

Özel sektör bonusu olarak da bilinir. Genellikle büyük firmalar, finansman ihtiyaçlarını karşılamak için bono çıkarabilir.

İşlem 1: İşletme 1 Ocak tarihinde vadesine 150 gün kalan hazine bonolarının 3000 adedini, adedi 95 TL'den satın almıştır. Hazine bonolarının nominal değeri 100 TL'dir. İşletmenin katlandığı işlem gideri 2000 TL'dir.

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	112 Kamu Kesimi Tahvil Senet ve Bonoları	285.000	
	102 Bankalar		285.000

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	653 Komisyon Giderleri	2.000	
	102 Bankalar		2.000

İşletme hazine bonolarını alış fiyatı ile kayıt altına alır. Burada hazine bonoları iskontolu olarak ihraç edilmiştir. *İskontolu ihraç, menkul kıymetin nominal değerinin altında bir tutara ihraç edilmesidir (satılmasıdır).* Vade bitiminde menkul kıymetin iskontolu değeri (95 TL) ile nominal değeri (100 TL) arasındaki fark, yatırımcı işletmenin faiz geliri olacaktır.

İşlem 1: b) İşletmenin 1 Ocak tarihinde iskontolu olarak satın aldığı hazine bonolarının vadesi dolmuştur. Vade bitiminde hazine bonosunun nominal değeri, banka aracılığı ile tahsil edilmiştir. Banka 1000 TL'lik işlem giderini ve faiz gelirine ilişkin ortaya çıkan %10 oranındaki vergiyi işletmenin banka hesabından kesintiye uğratarak kalan tutarı işletmenin hesabına aktarmıştır.

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	102 Bankalar	300.000	
	112 Kamu Kesimi Tahvil Senet ve Bonoları		285.000
	642 Faiz Gelirleri		15.000

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	193 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar	1.500	
	102 Bankalar		1.500

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	653 Komisyon Giderleri	1.000	
	102 Bankalar		1.000

		Hesap Açıklaması		Borç		Alacak
		193 Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar		1.500		
		102 Bankalar				1.500

Not: Vergi mevzuatına göre hazine bonosu, devlet tahvili gibi faiz gelirleri üzerinden alınacak vergi oranı %10'dur. Ancak borçlanma araçlarına yatırım yapan yatırımcı *sermaye şirketi* ise vergi oranı % 0 olacaktır.

Burada faiz gelirine ilişkin *vergiyi ödemekle yükümlü olan taraf* işletmedir. Çünkü geliri işletme elde etmiştir. Ancak ortaya çıkan vergiyi devlete aktaracak taraf *bankadır*. Banka, vergi sorumlusu sıfatıyla işletmenin devlete ödeyeceği vergiyi, işletmenin hesabından kesintiye uğratır ve vergiyi devlete öder. Buna stopaj yani kaynaktan kesinti yoluyla ödeme denir.

İşlem-b: İşletmenin 1 Kasım 2023 tarihinde 90 TL'den satın aldığı hazine bonolarının bilanço günündeki değerinin 94 TL olduğu saptanmıştır.

Borçlanma araçları ikincil piyasada alınıp satıldığı için, hazine bonoları bilanço gününde (31 Aralık) piyasada oluşan fiyatı ile ölçülür. Yani hazine bonolarının bilanço günündeki değerine göre muhasebe kayıtları güncellenir. Değerleme farkı (ilk muhasebeleştirilen değer ile bilanço tarihindeki değer arasındaki fark) ise faiz geliri olarak kaydedilir.

31 Aralık 2023 tarihinde yapılacak kayıt

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	112 Kamu Kesimi Tahvil Senet ve Bonoları	4.000	
	642 Faiz Gelirleri		4.000

Oluşan değerleme farkı döneme isabet eden faiz gelirinden kaynaklanmaktadır. Böylece hazine bonolarının bilançoadaki değeri artmış olacaktır.

Not: Dönemsellik ilkesinin önemini hatırlayınız. Burada tahsilat 2024 yılında yapılacak olsa bile 4.000 TL'nin 2023 yılının finansal tablolarında raporlanması gerekir.

İşlem-c: İşletmenin 1 Kasım 2023 tarihinde 90 TL'den satın aldığı hazine bonolarının vadesi 2024 yılı içerisinde dolmuştur. Hazine bonoları nominal değeri üzerinden banka yoluyla tahsil edilmiştir. İşlem gideri 500 TL olarak gerçekleşmiştir. Faiz gelirine ilişkin vergi %0'dır.

Vade bitiminde yapılacak kayıt

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	102 Bankalar	100.000	
	112 Kamu Kesimi Tahvil Senet ve Bonoları		94.000
	642 Faiz Gelirleri		6.000

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	653 Komisyon Giderleri	500	
	102 Bankalar		500

Vade bitiminde işletme sorunun a ve b şıkkında, hesabın borç tarafına kaydettiği *112 Kamu Kesimi Tahvil Senet ve Bonoları* hesabını ters kayıtla kapatır. İşletmenin bankasına nominal değer kadar giriş olur. 6000 TL'lik fark ise 2024 yılına ait faiz geliri olacaktır.

Açıklama: Hazine bonosuyla ilgili sorularda bonoyu ihraç eden taraf, devlet yerine özel bir şirket olsaydı, 112 Kamu Kesimi Tahvil Senet ve Bonoları hesabı yerine 111 Özel Kesim Tahvil Senet ve Bonoları hesabını kullanacaktık. Diğer hesaplarda ise bir değişiklik olmayacaktı.

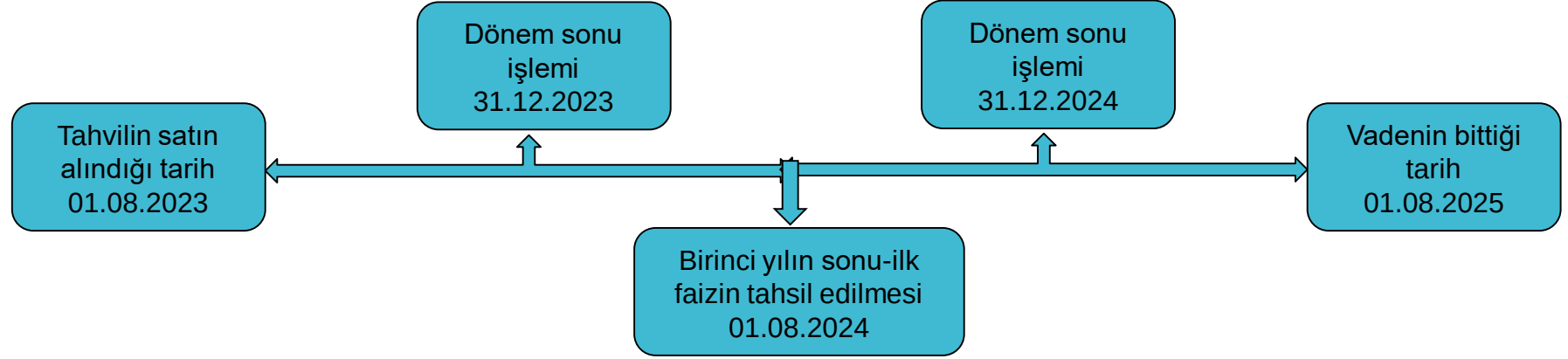
Hazine bonosuyla ilgili sorular iskontolu ihraç edilen bonolarla ilgili idi. Ancak hazine bonoları kuponlu olarak da ihraç edilebilirler. Kuponlu ihraçta belli dönemlerde yatırımcı işletmeye kupon ödemesi söz konusu olur. Ödenen kupon bedeli yatırımcı işletme açısından faiz geliridir.

Finansman bonosu ise genellikle yüksek kredi değerliliğine sahip işletmeler tarafından finansman ihtiyacını karşılamak amacıyla çıkarılan ve iskontolu olarak satılan borçlanma senetleridir.

TAHVİL

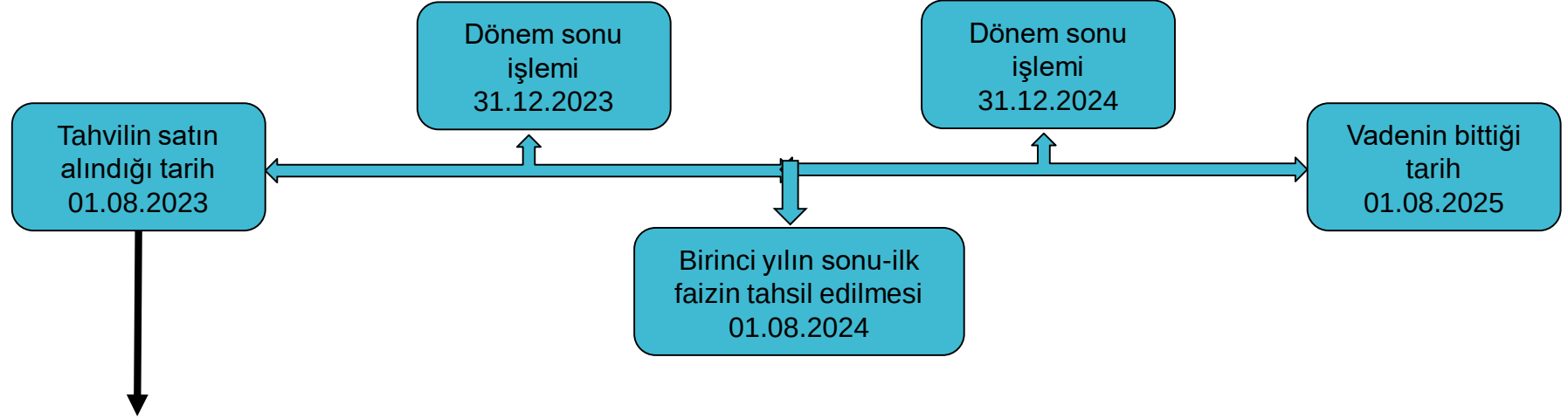
- Tahvil, devlet veya özel kurumlar tarafından finansman sağlamak amacı ile çıkarılan yazılı bir senettir ya da borçlanma aracıdır. Bu borçlanma araçları, satın alan tarafa belli dönemler sonunda belli miktarda faiz getirisi sağlar.
- Tahviller uzun vadeli olarak ihraç edilirler. Türkiye’de tahvillerin vadeleri iki yıldan az olmamak üzere belirlenir.
- Tahviller genellikle sabit getirili menkul kıymet olarak ihraç edilir ve satın alanlara önceden belirlenmiş oranda sabit faiz geliri sağlar .
- Tahvili çıkaran yani ihraç eden kuruluş borçlu, tahvili satın alan taraf ise alacaklı konumundadır.
- Tahvil belirli bir vade içerir. Tahvilde belirtilen vadenin sona ermesiyle birlikte, tahvili satın alan yatırımcı ile tahvili çıkaran kuruluş arasındaki hukuki ilişki de sonlanır.
- Tahvil yatırımcısı, şirketin yönetimine katılma hakkı edinemez.
- Tahvili satan alan taraf, tahvili ihraç eden şirket zarar etse dahi, ihraç koşullarında belirtilen tarihlerde, anaparasını ve faiz gelirini elde eder.

İşlem : A İşletmesi nominal değeri 90 TL, yıllık faiz oranı %10 olan 2 yıl vadeli devlet tahvilinin 2000 adedini banka yoluyla satın almıştır. Satın alma işlemi aynı zamanda ihraç tarihi olan 01.08.2023 tarihinde gerçekleşmiştir. İşlem gideri olan 2000 TL işletmenin bankasından ödenmiştir. İhraç edilen tahvil, ilk yılın sonunda bir yıllık faizi, ikinci yılın sonunda ise kalan bir yıllık faiz ile anapara ödemesini içermektedir.

A İşletmesi, 2 yıl vadeli olarak ihraç edilen tahvil ile ilgili yukarıda gösterilen beş farklı tarihte muhasebe kaydı yapacaktır. Dönem sonlarında yapılan kayıtlar, muhasebenin temel kavramlarından olan *dönemsellik* ilkesinin bir gereği olarak yapılır.

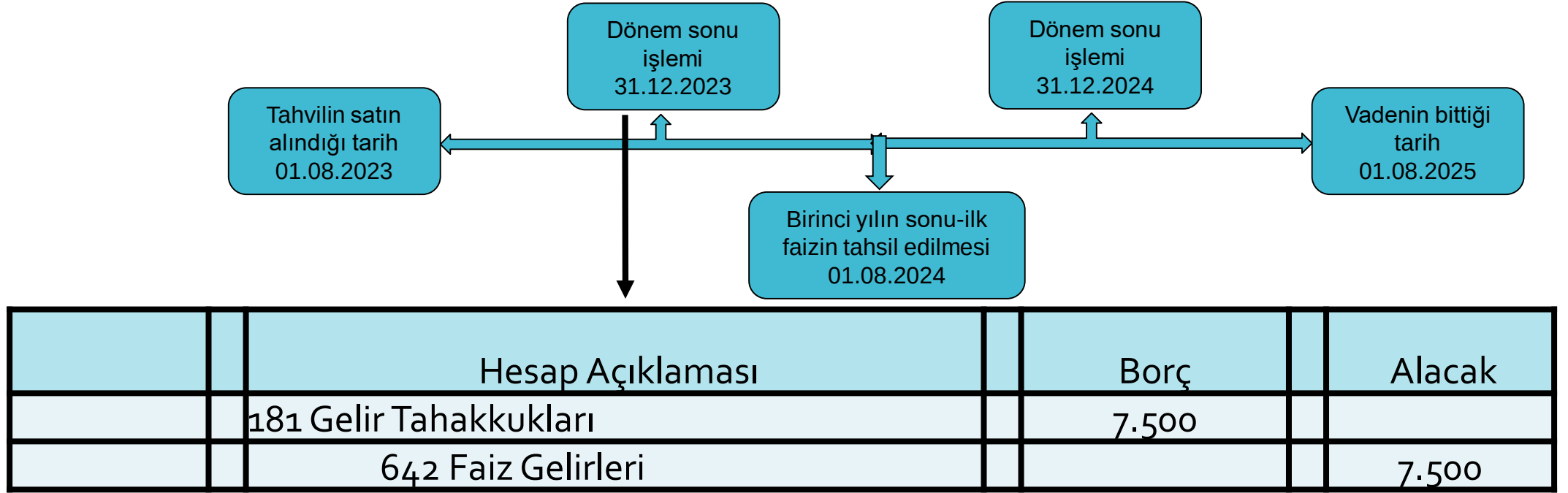
İşlem : A İşletmesi nominal değeri 90 TL, yıllık faiz oranı %10 olan 2 yıl vadeli devlet tahvilinin 2000 adedini banka yoluyla satın almıştır. Satın alma işlemi aynı zaman ihraç tarihi olan 01.08.2023 tarihinde gerçekleşmiştir. İşlem gideri olan 2000 TL işletmenin bankasından ödenmiştir. İhraç edilen tahvil ilk yılın sonunda bir yıllık faizi, ikinci yılın sonunda ise kalan bir yıllık faiz ile anapara ödemesini içermektedir.

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
112	Kamu Kesimi Tahvil Senet ve Bonoları	180.000	
102	Bankalar		180.000

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
653	Komisyon Giderleri	2.000	
102	Bankalar		2.000

İşlem : A İşletmesi nominal değeri 90 TL, yıllık faiz oranı %10 olan 2 yıl vadeli devlet tahvilinin 2000 adedini banka yoluyla satın almıştır. Satın alma işlemi aynı zaman ihraç tarihi olan 01.08.2023 tarihinde gerçekleşmiştir. İşlem gideri olan 2000 TL işletmenin bankasından ödenmiştir. İhraç edilen tahvil ilk yılın sonunda bir yıllık faizi, ikinci yılın sonunda ise kalan bir yıllık faiz ile anapara ödemesini içermektedir.

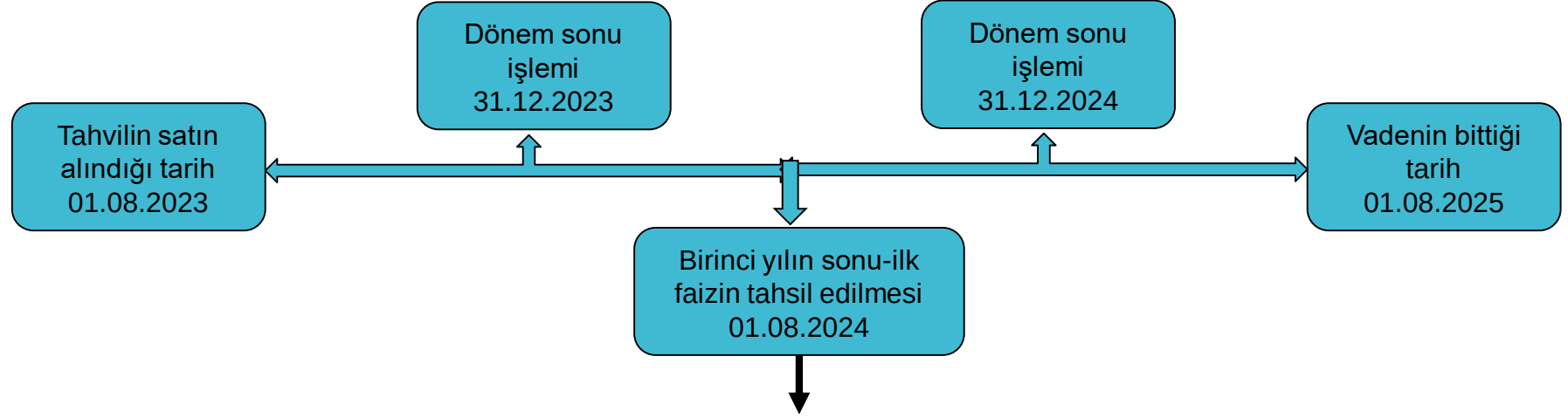
1 Ağustos-31 Aralık 2023 tarihleri arasındaki 5 aylık dönemin faiz gelirin, 2023 yılının sonunda hazırlanan gelir tablosunda raporlanması gerekir. Bu faiz gelirin tahsilatı ise birinci yılın sonu olan 1 Ağustos 2024 tarihinde yapılacaktır.

5 aylık faiz şu şekilde hesaplanır.

Faiz = Anapara x Faiz Yüzdesi x Vade

Faiz = 180.000 x (10/100) x (150 / 360) = 7.500 TL

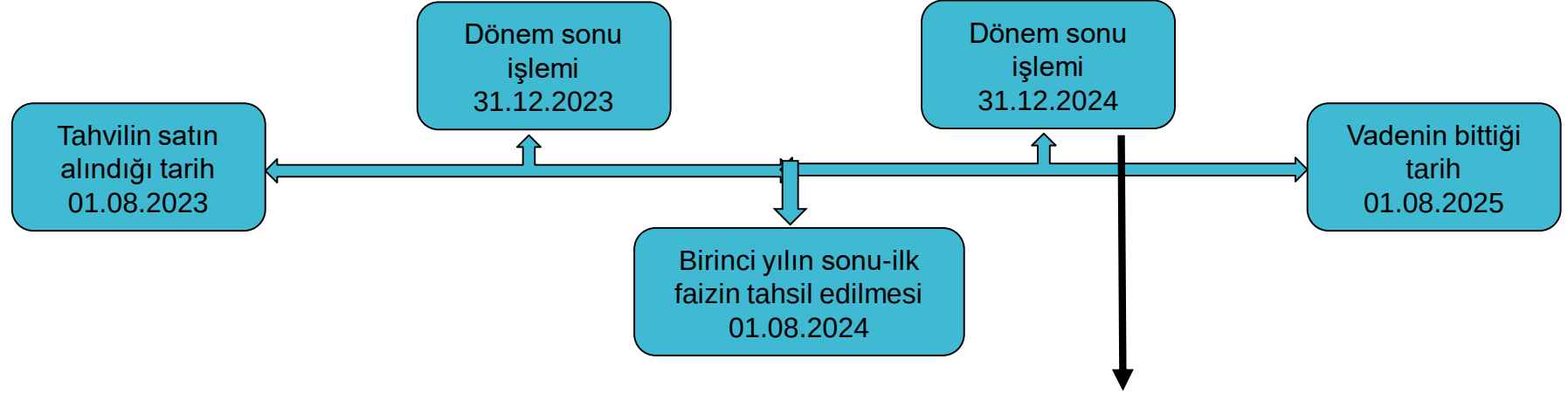
İşlem : A İşletmesi nominal değeri 90 TL, yıllık faiz oranı %10 olan 2 yıl vadeli devlet tahvilinin 2000 adedini banka yoluyla satın almıştır. Satın alma işlemi aynı zaman ihraç tarihi olan 01.08.2023 tarihinde gerçekleşmiştir. İşlem gideri olan 2000 TL işletmenin bankasından ödenmiştir. İhraç edilen tahvil ilk yılın sonunda bir yıllık faizi, ikinci yılın sonunda ise kalan bir yıllık faiz ile anapara ödemesini içermektedir.

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
102	Bankalar	18.000	
181	Gelir Tahakkukları		7.500
642	Faiz Gelirleri		10.500

7.500 TL 2023 yılına ait faiz geliri, 10.500 TL ise 2024 yılının ilk 7 aylık dönemine ait faiz geliridir. 2024 yılının geriye kalan 5 aylık faiz geliri, vade bitimi olan 2025 yılında anapara ile birlikte tahsil edilecektir.

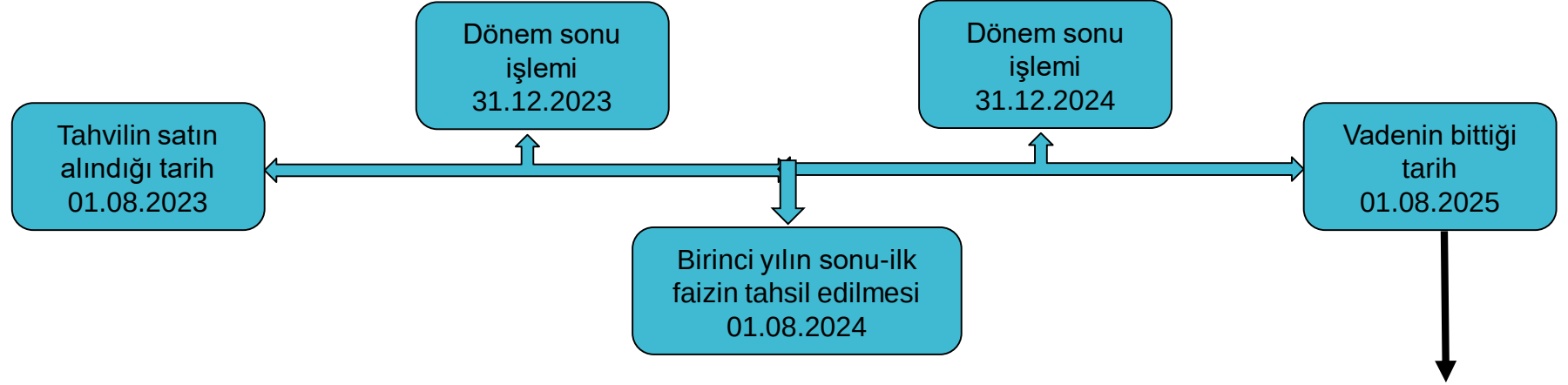
İşlem : A İşletmesi nominal değeri 90 TL, yıllık faiz oranı %10 olan 2 yıl vadeli devlet tahvilinin 2000 adedini banka yoluyla satın almıştır. Satın alma işlemi aynı zaman ihraç tarihi olan 01.08.2023 tarihinde gerçekleşmiştir. İşlem gideri olan 2000 TL işletmenin bankasından ödenmiştir. İhraç edilen tahvil ilk yılın sonunda bir yıllık faizi, ikinci yılın sonunda ise kalan bir yıllık faiz ile anapara ödemesini içermektedir.

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
181	Gelir Tahakkukları	7.500	
642	Faiz Gelirleri		7.500

31.12 2023 tarihinde yapılan muhasebe kaydı 2024 yılının dönem sonunda tekrarlanır. Çünkü ilk faiz tahsil edildikten sonra 5 ay geçmiştir. 5 aylık dönemin faizinin 2024 yılında raporlanması gerekir. Faiz gelirinin tahsilatı ise vade bitiminde yapılacaktır.

İşlem : A İşletmesi nominal değeri 90 TL, yıllık faiz oranı %10 olan 2 yıl vadeli devlet tahvilinin 2000 adedini banka yoluyla satın almıştır. Satın alma işlemi aynı zaman ihraç tarihi olan 01.08.2023 tarihinde gerçekleşmiştir. İşlem gideri olan 2000 TL işletmenin bankasından ödenmiştir. İhraç edilen tahvil ilk yılın sonunda bir yıllık faizi, ikinci yılın sonunda ise kalan bir yıllık faiz ile anapara ödemesini içermektedir.

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
102 Bankalar		198.000	
181 Gelir Tahakkukları			7.500
642 Faiz Gelirleri			10.500
112 Kamu Kesimi Tahvil Senet ve Bonoları			180.000

Vade bitimi olan 01.08.2025 tarihinde 1 yıllık dönemin faiz geliri ile birlikte tahvilin anaparası da işletmenin banka hesabına aktarılır. Kayıtlarda gözüken 7.500 TL, 2024 yılına ait faiz geliri, 10.500 TL ise 2025 yılına ait faiz gelirdir. Her iki dönemin faiz geliri de vade bitiminde tahsil edilmiştir.

MENKUL KIYMETLERDE DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ

Alım-satım amaçlı edinilen menkul kıymetlerin piyasa değerlerinde önemli ölçüde ve sürekli olarak değer azalması olduğu tespit edildiğinde ortaya çıkacak zararların karşılanması amacı ile karşılık ayrılır.

Menkul kıymetlerde değer düşüklüğü maliyet değeri ile ölçülen menkul kıymetler için geçerlidir. Borsa değeri ile ölçülen menkul kıymetler için değer düşüklüğü söz konusu olmaz.

Menkul kıymetlerde yaşanan değer düşüklüğü 654 KARŞILIK GİDERLERİ hesabı ile gelir tablosunda, 119 MENKUL KIYMET DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIKLARI hesabı ile bilançoda raporlanmış olur.

İşlem: A İşletmesi önceki bir tarihte birim fiyatını 12 TL'den satın aldığı ve maliyet bedeliyle izlediği 20.000 adet hisse senedinin borsada oluşan fiyatının 4 TL'ye düştüğünü tespit etmiştir. İşletme bu düşüşün kalıcı olduğunu beklediği için, aradaki fark için karşılık ayırma kararı almıştır.

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	654 Karşılık Giderleri	160.000	
	119 Menkul Kıymet Değer Düşüklüğü Karşılıkları		160.000

Not: *119 MENKUL KIYMET DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIKLARI* hesabı aktif düzenleyici bir hesaptır. Bu nedenle dönen varlıklarda raporlandığı halde, kayıta da görüldüğü üzere alacak tarafından kayıt almaktadır.

İşlem-a: A İşletmesi karşılık ayırdığı hisse senetlerinin tamamını adedi 4 TL'den banka yoluyla satmıştır. İşlem gideri 3.000 TL'dir.

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	119 Menkul Kıymet Değer Düşüklüğü Karşılıkları	160.000	
	102 Bankalar	80.000	
	110 Hisse Senetleri		240.000

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	653 Komisyon Giderleri	3.000	
	102 Bankalar		3.000

Not: Değer düşüklüğü için karşılık ayrılan hisse senetleri satıldığı zaman, 110 HİSSE SENETLERİ hesabının ters kayıtlarla kapatılması gerekir. Aynı şekilde bu hesabın düzenleyicisi olan 119 MENKUL KIYMET DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIKLARI hesabının da ters kayıtlarla kapatılması gerekir.

İşlem-b: A İşletmesi karşılık ayırdığı hisse senetlerinin tamamını adedi 7 TL'den banka yoluyla satmıştır. İşlem gideri 3.000 TL'dir.

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	119 Menkul Kıymet Değer Düşüklüğü Karşılıkları	160.000	
	102 Bankalar	140.000	
	110 Hisse Senetleri		240.000
	644 Konusu Kalmayan Karşılıklar		60.000

	Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
	653 Komisyon Giderleri	3.000	
	102 Bankalar		3.000

İşletme beklediğinden daha düşük bir zarara uğramıştır. Yani işletme fazladan karşılık ayırmıştır. Fazladan ayrılan 60.000 TL'lik karşılığın etkisini yok etmek için işletme bir gelir hesabı olan 644 Konusu Kalmayan Karşılıklar hesabına 60.000 TL'lik giriş yapar.

Eğer karşılık giderinin ayrıldığı dönem (örn.2023) ile hisselerin satıldığı dönem (örn.2024) farklı olsaydı, 60.000 TL, 644 Konusu Kalmayan Karşılıklar hesabı yerine 671 Önceki Dönem Gelir ve Kârlar hesabına yazılırdı.

İşlem-b: A İşletmesi karşılık ayırdığı hisse senetlerinin tamamını adedi 2 TL'den banka yoluyla satmıştır. İşlem gideri 3.000 TL'dir.

Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
119 Menkul Kıymet Değer Düşüklüğü Karşılıkları	160.000	
102 Bankalar	40.000	
654 Karşılık Giderleri	40.000	
110 Hisse Senetleri		240.000

Hesap Açıklaması	Borç	Alacak
653 Komisyon Giderleri	3.000	
102 Bankalar		3.000

İşletme beklediğinden daha yüksek bir zarara uğramıştır. Yani işletme eksik karşılık ayırmıştır. Eksik ayrılan 40.000 TL'lik karşılık, 654 Karşılık Giderleri hesabına yazılır.

Eğer karşılık giderinin ayrıldığı dönem (örn.2023) ile hisselerin satıldığı dönem (örn.2024) farklı olsaydı, 40.000 TL, 654 Karşılık Giderleri hesabı yerine 681 Önceki Dönem Gider ve Zararlar hesabına yazılırdı.